

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Cavssini Trecensis E Societate Iesv, De Eloqventia
Sacra Et Hvmana**

Caussin, Nicolas

Coloniae Agrippinae, 1626

Marci Antonii Oratio Ad Proceres, Qva filium Imperatorem renuntiat, &
commendat.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68724](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68724)

ταρχῶ ἐάν, καὶ ἐν τῷτο δῆλοι, καὶ οὗτος ὡς
 ἢ μοναρχίᾳ κράτιστον. ἐπὶ ἕπι πάντα συλ-
 λαβόντα εἰπέμ, κόθεν ἡμῖν ἐλευθερίᾳ ἐγένε-
 το, καὶ τῷ δόντε; κότερα παρὰ τῆ δῆμῶ
 ἢ ὀλιγαρχίᾳ; ἢ μοναρχίᾳ; ἐγὼ τοίνυν γνώ-
 μῶν, ἡμῶς ἐλευθερωθέντας διὰ ἓνα ἀνδρα
 τὸ τοῖτο περιεμειν. πορός τε τῷτο, πα-
 τῆς νόμῶς μὴ λῦση ἔχοντας εὔ, οὐ γὰρ ἀ-
 μείνομ.

res illum suscipit etiam, & pretio habet po-
 pulus. Dum autem in pretio est, euadit repen-
 te dominator omnium. Quo facto, & hic vi-
 nius dominatum, statum omnium esse opti-
 mum declarat, atque ut vno verbo omnia
 complectar, vnde & cuius munere libertatem
 habemus à populone, an à paucorum, an ab
 vnius dominatu? Quum igitur vnius viri o-
 pera libertatem consequuti simus, hunc do-
 minatus vnius viri statum nobis amplecten-
 dum, tuendumque censeo, ac præterea mini-
 me committendum, vt patrias leges, quæ bonæ
 sunt, labefactemus: minime enim hoc expedit.

OECONOMIA ORATIONIS.

- I. Vnius optimi imperium præstantissimum. Eis βασιλεὺς εἰς κοίραν ἔσω, iuxta Homerum, Iliad. 2. & Aristotelem l. 8. Ethic. c. 10, Ἀριστον ἢ βασιλική.
 - II. Confirmat referendo Oligarchiam, vt dissensionibus ἐπινοχίᾳ, ἐ quibus infini a mala pullulant.
 - III. Contrà magna est monarchia utilis.
- Natura commenta est regem, quod & ex aliis animalibus licet cognoscere. Senec l. 1. de Clementia, Apes sine Rege esse non possunt. vt scribit Plinius l. 2. natur. histor. c. 17. Grues v-

num ducem, quem sequuntur, eligunt. Arist. l. 1. de hist. anim. c. 1. πρατέρα τοσοῦτῶς δικαιο-
 τέρα μοναρχία, ὅσωπερ ῥαδὸν ἐστὶ ἐνὸς ἀνδρός
 γνώμη προσέχειν τὸν νοδὸν, μᾶλλον ἢ πολλῶν
 καὶ παντοδαπῶν διανοίᾳς ζητεῖν ἀρεσκείμ,
 Tanto iustior, & mitior monarchia, quanto fa-
 cilis est vni, quam multis morem gerere. (inquit
 Isocrat. ad Nicoclem.)
 Nulla fides regni sociis, omnisque potestas
 Impatiens consortis erit.
 Lucan. l. 1,

MARCI ANTONII ORATIO AD PROCERES, QVA
 filium Imperatorem renuntiat, & commendat.

Ex Herodiano,
 Argumentum.

Marcus Antonius Imperator, quum ex graui morbo decumberet, nec se procul à vi-
 ta exitu abesse intelligeret, amicos conuocauit, ad eos, quum conuenissent, hac oratione
 est vsus, usque, quum lubricas adolescentia vias, & in ea atate periculi plenam esse po-
 tentiam ostendisset, filium commendauit.

Ἀχθεῖσθαι μὲν ὑμᾶς ἐφ' οἷς ὁρᾷτέ με
 διακείμενον, δαυματῶν οὐδὲμ. φύσει
 τε γὰρ τὸ ἀνθρώπινον ἐλαεινόν ἐν
 ταῖς τῶν ὀμορφύλων συμφοραῖς, τὰ τε δεινὰ
 ὑπὸ τὴν δὲ ν πεσόντα οἶκτον προκαλεῖται
 μέγιστα. ἐμοὶ δὲ τι καὶ πλεον ὑπ' ἀρχεῖμ παρ

Dolere vos, atque angī, quum ita me affe-
 ctum contemplantini, minime miran-
 dum. Quippe humanum est humanis casu-
 bus ingemiscere, multoque magis misericor-
 diam prouocant, quæ oculis viurpamus; Cæ-
 terum peculiaris nobiscum nostra ratio est.
 Nam de mei erga vos animi conscientia,
 mutuam spero à vobis, quasi iure, bene-
 uolentia.

ὄμνησ' οἶομαι. ἐκ γὰρ ὧν αὐτὸς διάκειμαι πρὸς
 ὑμᾶς, ἀμοιβὰν εὐνοίαν εἰκότως ἤλπικα νῦν
 ἔχωρ' εὐχαρ'. Ἐμοὶ τε ἀποδοῦμαι μὴ μά-
 τω πρὸς ὑμᾶς τοσούτῃ χρόνῳ τιμὴν τε καὶ
 ἀποδοῦν' ἡγάτα θεῶδαι, ὑμῖν τε ἀποδοῦναι
 χάριμ', εἴρασι ν' ὅτι ὑπερῶν ἔτυχε, σὸκ' ἀμ-
 νημονεῖτε. ὄρατε ἢ δέ με τ' ἴδω, ὃν αὐτοὶ ἀ-
 νεθρέψαθε, ἀρετὴ τ' μερακίων ἡλικίας ἐπιβί-
 νοντα, καὶ δειδύκω, ὡσπερ σὺ χειρῶν, καὶ
 ζάλη, τῶν κυβερνησόντων. μὴ ποὶ φερόμενος
 ὑπ' ἀτελεῖ τ' τ' δρόντων ἐμπειρίας εἰς παλ-
 λα ἐπιτη εὐματὰ πρὸς ἀρχαῖα. γένοδε δὲ
 σὺν αὐτῷ ὑμεῖς ἀνδ' ἑνὸς ἑμῆ πατέρες πολλοί,
 περιέπωντές τε καὶ πρὸ ἀρετᾶς σιωπεύοντες.
 οὐτε γὰρ χρημάτων πλῆθ' οὐδὲν αὐταρχεῖς
 πρὸς τυραννίδ' ἀκρασία, οὐτε δ' οὐροφρον
 φρεσὶν ἰκάνη ῥέουσαι ἀρχοντα, εἰ μὴ πρὸ
 παρχοὶ ἢ τ' ὑπαρχῶν εὐνοία. μάλιστα ἢ ἐκεί-
 νοι εἰς ἀρχῆς μὴ ἀκινδύνως ἤλασαν, ὅτε
 μὴ φόβον ἔξ ἀμότητ', πόθον ἢ τ' αὐτῶν
 χρηστότητ' αἰσθῆται ἀρχομένων ψυχῆς ἐπὶ
 σαζαμ. οὐ γὰρ οἱ δὲ ἀνάγκης δαλεῦντες ἀλλ'
 οἱ μετὰ πειθῆς ὑπακούοντες ἀνώτατοι, καὶ
 ἔξω κολακείας προσποιήσασθαι τῆς πα-
 σχοντες διατελοῦσι, οὐδέ ποτε ἀφηνιάζου-
 σιν, ἢν μὴ βία καὶ ὑβρεῖ ἐπὶ τῶν ἀχθῶσι. χα-
 λεῶν δὲ μετὰ τῆς καὶ ὅσον ἐπιβίνα ἐπιδυ-
 μίας ὑπαρεθῆς δὲ σῆας, τοιαῦτα ἢ συμ-
 βουλεύοντες αὐτῶν, καὶ ὧν ἀκρεῖ παρῶν ὑπο-
 μιμησκοντες, ὑμῖν τε αὐτοῖς, καὶ πᾶσιν ἐπι-
 στον ἀποδοῦν' εἰς βασιλεία, τῆ ἡμῶν κτήνη γα-
 ρισθε τὰ μέγιστα, οὕτω τε μόνως ἀδύον αὐτῶν ποιῆσαι δυνήτεσθε.

uolentiam. Nunc autem illud incidit, quum
 & mihi sit iudicium faciundū, frustrane vobis
 honorem tamdiu habuerim, studiumque om-
 ne meum libens detulerim: & vobis referen-
 da gratia ostendendum, non esse eorum, cuius
 acceperitis immemores. Videtis filium, quem *Adolescentia pericul-*
 ipsimet educastis, primas nunc adolescentia *sa.*
 metas ingredientem, quasi in salto, atque in sa-
 fluctu vitæ gubernatoribus indigentem, ne
 rerum impericita de recto quasi cursu abla-
 tus, malis artibus impingat. Est igitur vos il-
 li pro me vno multi parentes, excolendo e-
 licet, atque optima suggerendo. Neque enim *B. beneuolen-*
 aut pecuniæ vis Tyrannidis luxuriam exple- *tia.*
 re, aut stipendia satellitum agmina tueri prin-
 cipem possunt, nisi illi ipsi, quos regas, ani-
 mum imperanti, beneuolentiamque accom-
 modent. Quippe si demum diu, tutoque im- *Regum*
 perant, qui non metum ex crudelitate, sed a- *Clementia.*
 morem ex bonitate ciuium suorum animis
 instillant. Neque enim quos seruire necessitas
 coegit, sed quos obtemperare sua quemque
 voluntas adigit, ij sunt in agendo, patiendoq;
 a suspicione omni, assentationeque vacui: nū-
 quamque imperia detrectant, nisi violenter,
 contumelioseque sint habiti. Est autem diffi-
 cile in maxima licentia moderari sibi, & qua-
 si frenos imponere cupiditatibus. Quod si be-
 ne viuendi auctores illi fueritis, & quæ nunc
 coram audit, identidem admonueritis, vna o-
 pera, & ipsum vobis reliquisque omnibus op-
 timum principem reddetis, & memoriam
 nostram de meritis vestris, quam scilicet
 immortalē, hac v-
 na ratione poteri-
 tis effice-
 re.

OE ECONOMIA ORATIONIS.

- I. Exordium mixtū à beneuolentia procerum erga se. Et mox transit erga proceres stultitiam.
- II. Prologum beneuolentia ex omni re. Et filij mores in hac aetate lubricos. Et in me, ut ait, Adolescentia, quadam aetate procella. de qua et dixit Ambrosius. Vicina est lapsibus adolescētia, quia variū estus cupiditatum, feruore calēntis inflāmarus aetatis: Et in ea potissimū vixit offensa, si uisus argos, et ludibrosus, et pedis, inquit Maximus Tyrius orati. ne sic.
- III. Quæ cum sita sint, etas ut sint et aetatis

- Pa. entis loco, cum nullum malis sit praesidium optimorum ciuium amore. Et bequie, siquidem Popul. arium beneuolentia optima regis op. lentia Et si missimūm satel. arum in oia serop. p. idxi. vi. arebat Persander apud Viog nem Lact. tium.
- IV. Addit quod instill. vi curit filio, leni manu *Clementia* regnandum. Ansonius apud Maximūm serm. *laus.* o. tuades Principibus vt venerabiles potius suis subditis fiant, quam terribiles. Quamēd feceritior regu. aula cum non crudelitatis, sed

Affectus
 vultum pi-
 zrum et
 loquax.

amoris excubijs defenditur. Hæc arx inaccessibilis, hoc inexpugnabile munimentum, munimento non egere, frustra se terrore succinxerit, qui septus charitate non fuerit.

V. Concludit per humanam commendationem filij, quam si non neglexerint, sibi principem optimum facient, Patris vero sepultos cineros, Omnes demerebuntur.

COMMODI ORATIO.

Argumentum.

Commodus Marci Imperatoris filius, quum paternam imperij hereditatem cerneret, de consilio amicorum sese in castra contulit, ut quum militem donatius, & blanda oratione sibi conciliasset, ab eo Imperator appellaretur. Eo quum venisset, hanc concionem apud milites habuit, commemoratoque patris in se, & in eos studio, diuturna que sua cum illis consuetudine, quanta sibi coniunctionis & necessitudinis causa cum ijs intercederent ostendit, hortatusque est, ut sibi in suscipiendo, & amplificando imperio adesse vellent.

Ex eodem Herodiano.

Κοινὴν εἶναι μοι πρὸς ὑμᾶς τὴν ἐπὶ τοῖς
 χειρῶν ἐπιπέσειν ἀλγῆδονα, καὶ μηδὲν δὲ
 ἡπὸν ὑμᾶς ἐμοῦ δυσφορεῖν, ἐμαυτὸν
 ἀκρίτως πέπεικα οὐδὲ γὰρ περὶ τοῦ μοι ἔ
 πατρὸς, πλεονεκτεῖν ὑμῶν ἢ ἑτέρου. ἐκείνου γὰρ
 πάντας ὑμᾶς ὡς ἓνα ἠγάπα. ἔχαρειν οὐκ
 μᾶλλον συστρατεύεσθαι με ἢ ὑπὸν καλῶν. τὴν
 μὲν γὰρ, προσκορῆαν ἠγεῖτο φύσεως, τὴν δὲ ἀ
 ρετῆς κοινωνία. φέρων τὴν με πολλὰ κίς νήπι
 ον ὄντα, ταῖς ὑμετέροις ἐκ χειρὶσε πίσει. διό
 περ καὶ ῥᾶτα πάσης εἰνοίας μεθέξειν πρὸς ὑ
 μῶν ἠλπίκα. τὴν μὲν πρεσβυτέρων, ἱσοφεία μοι
 ταῦτα ἀφελόντων, τοὺς δὲ ἠλικιωτάς, εἰκότως
 ἐν καὶ συμφορητάς τῶν ὅποις ἔργων ἀπο
 καλοῖν. πάντας γὰρ ἡμᾶς ὡς ἓνα ὁ πατήρ
 ἐφίλει τε καὶ πάσαν ἀρετὴν ἐπαίδευσεν. ἔδωκε
 δὲ μετ' ἐκείνου ἐμὲ βασιλεῖα ἢ τύχη, οὐδὲν ἐπέ
 στακτον, ὡς περὶ ἐμῶν, προσκλήτω σεμ
 νωόιδρον ἀρχῆ, ἀλλὰ μόνον τε ὑμῖν ἐγὼ
 ἐν τοῖς βασιλείοις ἀπεκνήδην. καὶ μὴ πειρα
 ζήντα με ἰδίατι, ἂν ἀσαργάνω, ἀμα δὲ τὴν
 γαστρός πρελθεῖν, βασιλείου ὑπέ. ἔλατο πορ
 φυρίς. ὁμοῦ δὲ με εἶναι ἡλιού ἀνδραπομ, καὶ
 βασιλεία. εἰκότως ἄν ὄν ταῦτα λογίζομαι,

Commune mihi esse vobiscum huius
 commorem calamitatis, neque vos aliter,
 quam me ipsum affectos esse, planissime
 persuasum habeo: neque enim ego superstitie
 parente ipso meo, superiorem me vobis un
 quam gessi. Nam ille ita nos uniuersos, ut un
 num aliquem diligebat, lubentiusque me com
 militonem, quam filium vocitabat: quippe
 hanc naturæ appellationem, illam vero virtu
 tis communicationem existimabat. Quin in
 fantem sæpè me in vlnis gestans, vobis da
 bat in manus, quasi que vestra mandabat fi
 dei. Quis propter, minime dubito, quin mihi
 omnem sitis beneuolentiam exhibuit:
 quum pro alumno me maiores natu habere
 debeant, ipsos autem aequales, condiscipulos
 armorum iure appellauerim. Siquidem ita
 nos uniuersos, ut unum, aliquem pater dili
 gebat, omnique virtutum studio, ac bonis ar
 tibus curabat instituendos. Nunc me post il
 lum vobis principem fortuna dedit, non qui
 dem ascititium, quales ante me fuerunt,
 neque velut acquisito imperio gloriantem.
 Quippe vnus ego vobis natus, educatusque
 in aula, priuatisque intaetum cunabulis, sta
 tim me ut ex alio prodieram, imperatoria
 purpura suscepit, simulque sol hominem me
 vidit, & principem, hæc cum animis vestris
 reputantes, iure principem colite non datu vobis.